

Emmiina Kujanpää

YRITTÄJÄRISKIN YSTÄVÄT

Suomalaiset eivät lämpene osinkoverotuksen kiristämislle

- Suomalaiset suhtautuvat keskimäärin pidättyvästi ajatuksiin yrittäjien verotuksen kirittämisestä. Näkemykset jakautuvat selvästi oikeisto- ja vasemmistopuolueiden kannattajien kesken.
- Lähes puolet (47 %) pitää perusteltuna, että yrittäjäriski huomioidaan jatkossakin keventävänä tekijänä yrittäjän osinkoverotuksessa. Vain 18 prosenttia on eri mieltä.
- Enemmistö kokoomuksen (75 %), perussuomalaisten (58 %) ja keskustan (54 %) kannattajista arvioivat, että Suomeen investoitaisiin nykyistä enemmän, jos yrityksiin ja niiden omistajiin kohdistuvia veroja alennettaisiin.

Vuoden 2023 eduskuntavaalien alla suomalaiset suhtautuvat varsin torjuvasti verojen kiristykseen. Vaikka perinteisesti veroja on haluttu kiristää mieluummin muilta kuin itseltä, näkemykset verotuksesta kallistuvat tällä kertaa pikemminkin keventävään kuin kiristävään suuntaan.¹ Pääomatuloveron ja yhteisöveronkin kohdalla veronkiristykseen toivovat jäävät vähemmistöön. Osana EVAn Arvo- ja asennetutkimusta selvitettiin tarkemmin, mitä suomalaiset ajattelevat osinkojen ja yritysten verotuksesta ja sen vaikutuksesta investointeihin.

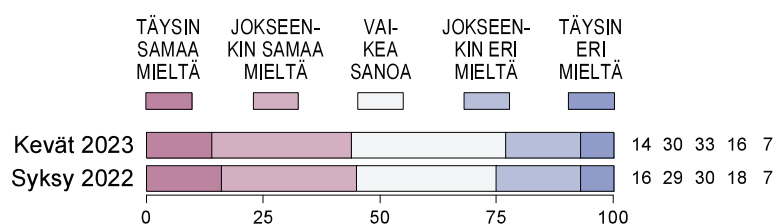
Suomalaisista 44 prosenttia katsoo, että Suomeen investoitaisiin nykyistä enemmän, jos yri-

tyksiin ja niiden omistajiin kohdistuvia veroja alennettaisiin (Kuvio1). Vajaa neljännes (23 %) ei usko verojen alentamisen vaikuttavan investointeihin.

Vaikka suurempi osa arvioi investointien kasvavan verotusta kevennettäessä, kysymys veronalennusten vaikutuksista osoittautuu kansalaisille vaikeaksi. Kolmannes (33 %) suomalaisista jää asiassa vaille mielipidettä.

Tulos kielii siitä, että moni on epävarma yrityksiin kohdistuvan verotuksen niin sanotuista dynaamisista eli käyttäytymisvaikutuksista: investoiko sijoittaja lisää, jos verotusta alennetaan, vai valuuko veronalennus vain isompina tuottoina nykyisten omistajien taskuun?

Kuvio 1. ”Suomeen investoitaisiin nykyistä enemmän, jos yrityksiin ja niiden omistajiin kohdistuvia veroja alennettaisiin” (%)

Yhteisöveron alentamisen vaikutuksista on tutkimustietoa, jonka mukaan se lisää investointeja, tuotantoa, työllisyyttä ja työtunteja. Etlan vuonna 2014 tekemän arvion mukaan yhteisöveron alennukset rahoittaisivat itsensä ainakin 50-prosenttisesti.²

Epävarmat näkemykset yritysten ja omistamisen verotuksen alentamisen vaikutuksista investointeihin heijastuvat myös siihen, mitä suomalaiset ajattelevat yhteisö- tai pääomatuloverojen korottamisesta, alentamisesta tai pitämisestä nykyisellään. Varsin moni suomalaisista pitäisi verotasot nykyisellään tai alentaisi veroja hieman.³

Epävarmuus veromuutosten vaikutuksista näkyy myös siinä, että 38 prosenttia ei usko aiheutuvan merkittävää haittaa taloudelle ja investoinneille, vaikka verotus Suomessa kiristyisi hieman nykytasoltaan (Kuvio 2). Hieman suurempi osa suomalaisista (40 %) on väitteen kanssa eri mieltä eli epäilee veronkiristyksillä olevan merkittävää haittaa taloudelle ja investoinneille. Reilu viidennes (22 %) ei ota kantaa väittämään.

Kysymystä ei ole rajattu pelkästään yrityksiin ja omistajiin kohdistuviin veronkiristyksiin. Kuitenkin valtaosa niistä suomalaisista, jotka näkevät yrityksiin ja niiden omistajiin kohdistuvien veronkevennysten vaikuttavan suotuisasti investointien määrään, pitävät veronkiristyksiä haitallisena taloudelle ja investoinneille.⁴

Yrittäjäriskillä on väliä

Tätä taustaa vasten ei ole yllättävää, että suomalaiset eivät juuri näe sijaa muutoksille nykyisessä osinkoverotuksessa, jossa listaamattomien yritysten omistajien osinkoja kohdellaan verotuksellisesti edullisemmin suhteessa muihin omaisuustuoihin (ks. *Miten listaamattoman yhtiön jakamia osinkoja verotetaan?*). Asia on noussut pinnalle vaalikeskusteluissa, kun etenkin vasemmistopuolueiden agendalla on ollut listaamattomien yritysten osinkoverojen huojennuksen poistaminen.⁵

Suomalaisten kannat listaamattomien yritysten jakamien osinkojen verotuksen kiristämiseen menevät melko tasan. Reilu kolmannes suomalaisista (36 %) katsoo, että yrittäjien omasta yhtiöstään nostamien osinkojen verotusta pitäisi kiristää (Kuvio 3). Prosenttiyksikön verran suurempi osuus suomalaisista (37 %) torjuu osinkoverotuksen kiristämisen. Vaille mielipidettä asiassa jää 27 prosenttia suomalaista.

Valtiovarainministeriö on ehdottanut osinkoveromallin muuttamista siten, että osinkoverotuksen yrittäjähuojennusta pienennettäisiin ja listaamattoman yhtiön jakamien osinkojen verotusta harmonisoidaisiin kohti pörssiosinkojen verotusta⁶.

Ehdotus ei saa varauksetonta kannatusta kansalta. Suomalaisista lähes puolet (47 %) pitää pe-

Miten listaamattoman yhtiön jakamia osinkoja verotetaan?

Luonnollisen henkilön saamia osinkoja verotetaan kahteen kertaan: sekä yhtiön että osakkaan tasolla. Kaksinkertaisen verotuksen huojentamiseksi vain osa osingoista on veronalaista tuloa.

Osinkoa verotetaan joko pääomatulona tai ansiotulona. Pääomatulona verotetaan se osinko, joka vastaa enintään kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa osakkeiden matemaattiselle arvolle. Matemaattinen arvo lasketaan yhtiön nettovarallisuuden perusteella. Pääomatulona verotettavista osingoista 25 prosenttia on veronalaista tuloa 150 000 euron rajaan asti. Ylittävältä osuudelta 85 prosenttia osingoista on veronalaista tuloa.

Se osa osingoista, joka ylittää kahdeksan prosentin vuotuisen tuoton osakkeiden matemaattiselle arvolle, verotetaan ansiotulona. Ansiotulona verotettavista

osingoista 75 prosenttia on veronalaista tuloa osingonsaajan progressiivisen ansiotuloveroprosentin mukaisesti.

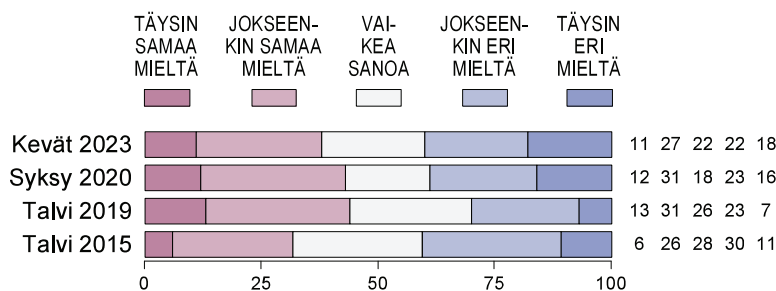
On arvioitu, että listaamattomien yhtiöiden osinkojen verotus ohjaa osakkaiden käyttäytymistä merkittävästi^a. Käytännössä osakkaat nostavat osinkoa sen verran, että koko potti mahtuu kahdeksan prosentin tuottorajan sisään ja verotetaan pääomatulona ankaramman ansiotuloverotuksen sijaan. Tuottoprosentin laskeminen johtaisi mahdollisesti siihen, että yrityksestä nostettavan osingon määrä pienenis. Jos jaettava osingon määrä pienenis, osinkoverotuksen kiristyksellä ei pystyttäisi keräämään lisää verotuottoja, vaan päinvastoin verotettavaa osinkotuloa syntyisi vähemmän.

^a Valtiovarainministeriö (2023).

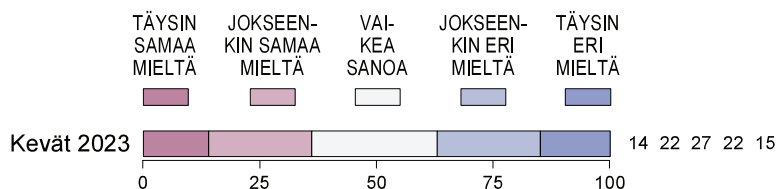
rusteltuna, että yrittäjäriski (ks. *Mikä yrittäjäriski?*) huomioidaan jatkossakin keventävänä tekijänä yrittäjän osinkoverotuksessa (Kuvio 4).

Vain vajaa viidennes suomalaisista (18 %) torjuu väittämän. Yli kolmannes suomalaisista (35 %) ei ota väittämään kantaa.

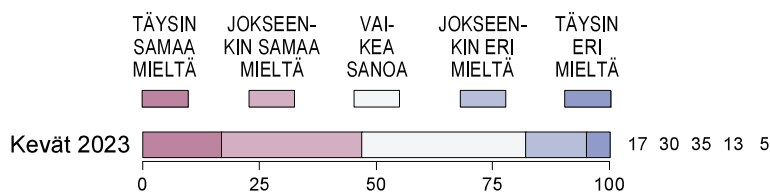
Kuvio 2. "Vaikka verotus Suomessa kiristysisikin hieman nykytasoltaan, se ei aiheuttaisi merkittävää haittaa taloudelle ja investoinneille" (%)

Kuvio 3. "Yrittäjien omasta yhtiöstään nostamien osinkojen verotusta pitäisi kiristää" (%)

Kuvio 4. "On perusteltua, että yrittäjäriski huomioidaan jatkossakin keventävänä tekijänä yrittäjän osinkoverotuksessa" (%)

Mikä yrittäjäriski?

Osakeomistukseen liittyy riski osakeyhtiön sijoitetun pääoman menettämisestä. Aktiiviyrittäjän kohdalla riski on suurempi kuin pörssisijoittajan: yrittäjän on itse pystyttävä pitämään yrityksensä toiminta kannattavana, jotta hän voi työllistää itsensä ja työntekijänsä. Toisin kuin pörssisijoittaja, aktiiviyrittäjä ei myöskään pysty myymään osakeomistustaan pahan päivän koittaessa.

Omistajayrittäjävetoiset yritykset ovat tyypillisesti listaamattomia osakeyhtiöitä. Listaamattomasta yhtiös-

tä nostettuja osinkoja verotetaan Suomessa yleensä kevyemmin kuin pörssiosinkoja, sillä lainsäätäjä haluaa turvata yrittäjien toimintaedellytykset ja kannustaa yksityishenkilöitä yrittämiseen, millä voidaan luoda uusia työpaikkoja.^a

Vuodesta 2019 lähtien osakeyhtiölaki on mahdollistanut osakeyhtiön perustamisen ilman pääomapanosta. Pääomattomaan yhtiöön liittyy pienempi yrittäjäriski, kun yrittäjä ei ole sijoittanut yritystoimintaan omia varojaan.

^a HE 92/2004 vp, s. 24.

Suomalaisten arvostus yrittäjyyttä kohtaan on osoittautunut aiemmissa EVAn Arvo- ja asennetutkimuksissa erittäin vahvaksi.⁷ Tämä näkyy siinä, että varsin suuri joukko suomalaisista hyväksyy yrittäjien muita osingonsaajia kevyemmän verokohtelun.

Suomalaisten suhtautumista kokonaisuudessaan yrittämisen ja omistamisen verotukseen tarkasteltiin summamuuttujan avulla, johon yh-

distettiin kuvioden 1, 3 ja 4 vastausjakaumat yhdeksi asteikkokeskiarvoksi (Kuvio 5).⁸

Asteikon keskipiste on kolmessa. Mitä suuremman arvon muuttuja saa, sitä vahvemmin tarkasteltavassa ryh-

mässä kannatetaan yrittäjäomistajien huojennettua verokohtelua. Vastaavasti kolmea pienemmät arvot tarkoittavat taipumusta kannattaa yrittäjäomistajien verotuksen kiristämistä.

Koko väestön tasolla asenteet kallistuvat omistajayrittäjien huojennettua verokohtelun hyväksymisen kannalle, mutta puolueiden kannattajaryhmien näkemysten välillä on suuria eroja.

Voimakkainta yrittäjien verohuojennuksen kannatus on kokoomuksen kannattajien keskuudessa, mutta se on vahvaa myös perussuomalaisten ja keskustan kannattajien keskuudessa. Kuudesta suurimmasta puolueesta SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton äänestäjien keskuudessa kallistutaan kannattamaan omistajayrittäjien verotuksen kiristämistä.

Tarkemman kuvan eri puolueiden kannattajien toiveista saa, kun tarkastellaan väestöryhmittäisiä vastausjakaumia yksittäisiin kysymyksiin. Odotetusti yrittäjistä vain alle viidennes (18 %) kannattaa osinkoverotuksen kiristämistä, kun taas 72 prosenttia torjuu veronkiristykset.

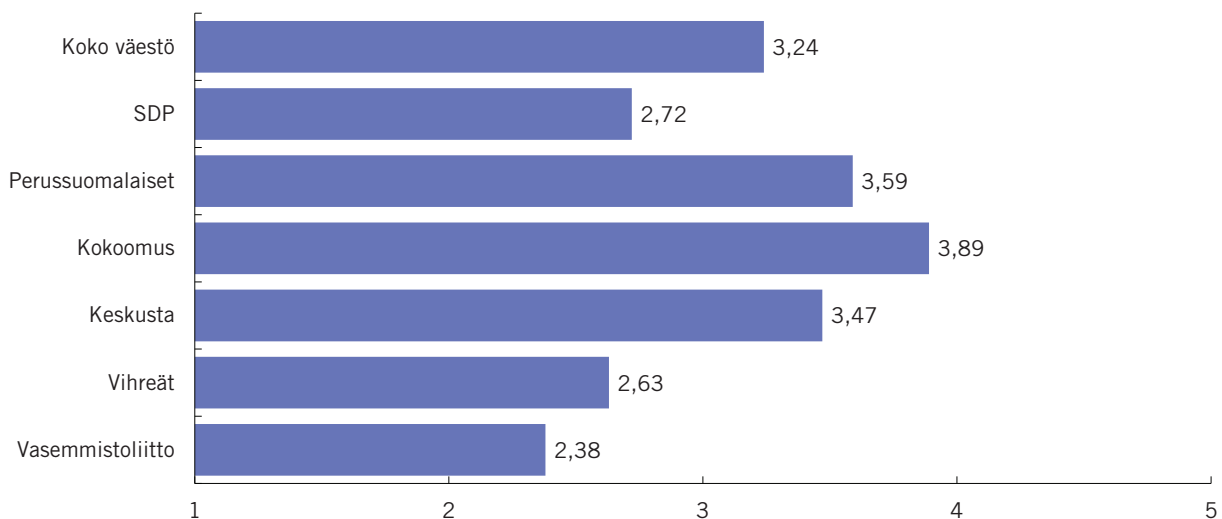
Reilusti yli puolet vasemmistoliiton (63 %) ja vihreiden (56 %) äänestäjistä kiristäisi yrittäjien osinkoverotusta (ks. Kuvio 3 ja erillinen Kuvio-liite). SDP:n äänestäjistä noin puolet (52 %) on kiristämisen kannalla, kun puolestaan viidennes (19 %) torjuisi osinkoveron kiristykset.

Vastaavasti kokoomuksen (66 %), perussuomalaisten (55 %) ja keskustan (49 %) äänestäjien keskuudessa veronkiristykset pikemminkin torjutaan. Sen sijaan näiden puolueiden kannattajilla on myös verojen alentamiseen kohdistuvia toiveita, sillä enemmistö kokoomuksen (75 %), perussuomalaisten (58 %) ja keskustan (54 %) kannattajista arvioi, että Suomeen investoitaisiin nykyistä enemmän, jos yrityksiin ja niiden omistajiin kohdistuvia veroja alennettaisiin (ks. Kuvio 1 ja Kuvioliite).

Vastaavat erot näkyvät myös vaaliohjelmisissa: vasemman laidan puolueet laittaisivat yksityisomaisuutta esimerkiksi varallisuusverolle, maastapoistumisverolle tai nykyistä korkeammille pääomatuloveroille ja perintöveroille, kun taas muut puolueet lupaavat olla kiristämättä yrittämisen verotusta. Myös osinkoverotuksen tulevaisuus jakaa puolueita vasempaan ja oikeaan siipeen.⁹ Verrattaessa äänestäjien asenteita

Punavihreiden äänestäjät kiristäisivät yrittäjien verotusta.

Kuvio 5. Keskimääräinen suhtautuminen omistajayrittäjien huojennettuun verokohteluun

Arvo- ja asennetutkimuksen kolmen yritysverotusta koskevan väittämän asteikkokeskiarvojen keskiarvot (asteikko 1–5).

puolueiden vaaliohjelmiin näyttää siltä, että vaaliohjelmat heijastavat kohtuullisen hyvin kunkin puolueen äänestäjäkunnan toiveita.

Verotuksen kiristyminen epäilyttä

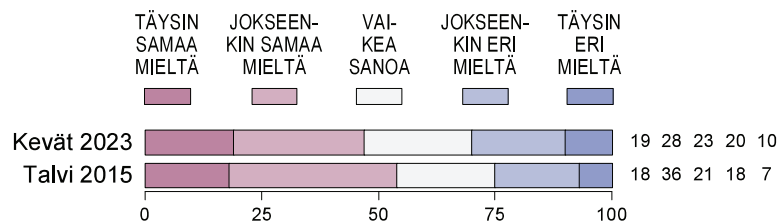
Asenteet yrittäjien verotusta kohtaan ovat linjassa sen kanssa, että suomalaiset eivät juuri nyt näe perusteita verotuksen kiristämiseksi ylipäänsä. Osin kyse on ihmisten omasta toimeentulosta, mutta moni on myös huolissaan verotuksen kiristämisen negatiivisista vaikutuksista talouteen.

Moni näkeekin paineita verotuksen alentamiseen Suomen taloudellisen menestymisen kannalta.

Suomalaisista 47 prosenttia katsoo, että verotusta pitäisi alentaa, etteivät osaajat ja omistajat muuttaisi pois Suomesta (Kuvio 6). Eri mieltä väittämän kanssa on 30 prosenttia suomalaisista. Vajaa neljäsosa (23 %) ei ota kantaa väittämään.

Verrattuna edelliseen, alkuvuodesta 2015 tehtyyn mittaukseen, näkemykset ovat kuitenkin hieman vaimentuneet. Tämä saattaa olla yhteydessä siihen, että tuolloin yhteisöverokantaa oli juuri alennettu 24 prosentista 20 prosenttiin,

Kuvio 6. "Verotusta pitäisi alentaa, etteivät osaajat ja omistajat muuttaisi pois Suomesta" (%)

Kiusallinen perintövero

Reilusti yli puolet (58 %) suomalaisista olisi valmiita luopumaan perintöverosta kokonaan (Kuvio 7). Väitteen torjuu vain alle kolmannes (29 %).

Suomalaisten suhtautuminen perintöveroon oli nykyistä kielteisempää Ruotsin poistettua perintöveron vuonna 2004, mutta näissä vaaleissa se ei ole ollut keskustelunaihe.

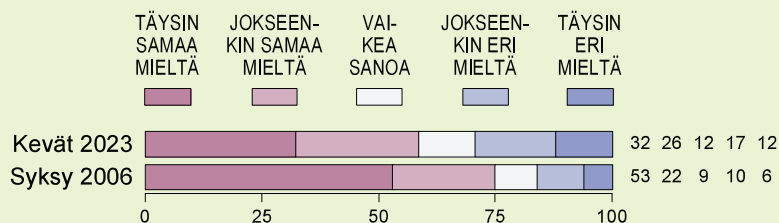
Perintövero on suomalaisille poikkeuksellisen tuttu omaisuusvero, sillä suurin osa on jossain vaiheessa elämänsä perillisinä. Nykyisellään vero on progressiivinen, ja sitä kevennetään esimerkiksi leskien ja alaikäisten lasten kohdalla sekä yritysten sukupolvenvaihdoksissa.

Valtiolle perintö- ja lahjaverot ovat merkittävä tulonlähde. Vuonna 2022 veroja maksettiin Suomessa noin 900 miljoonaa euroa. Valtiovarainministeriö ennustaa perintö- ja lahjaveron vuotuisen tuoton nousevan lähivuosina miljardiin euroon^a.

Perintöveron poistamista kannattavat eniten Liike Nyt -puolue^b (84 %), perussuomalaisten (79 %) ja kokoomuksen (76 %) äänestäjät.

Alle 30 000 asukkaan kunnissa asuvista noin kaksi kolmannesta poistaisi perintöveron, kun taas yli 80 000 asukkaan kaupunkilaisista perintöveron poistamista kannattaa vain puolet (51 %).

Kuvio 7. "Perintöverosta tulisi luopua Suomessa kokonaan" (%)

^a Valtiovarainministeriön julkaisu 2023:15, s. 80.

^b Vastajamäärän pienenä johtuen tulokseen on suhtauduttava suuntaa antavana.

eikä haluja kiristää veroja uudelleen ollut aina-kaan yhteisöveron osalta. Samalla pääomatulo-verotusta oli kiristetty ja uusia kiristyksiä valmistettiin parhaillaan.

Toiveet verotuksen alentamisesta ovat kuitenkin pysyneet melko laajoina, ja tämä saattaa heijastaa pysyvämpää toivetta etenkin työn kireän verotuksen ja jyrkän progression lieventämisestä. Likimain yhtä suuri osuus kuin toivoo verotuksen alentamista osajien ja omistajien pois-

muuton torjumiseksi, toivoo Arvo- ja asennetutkimuksessa myös ansiotulojen verotuksen keventämistä.¹⁰

Kaksilapsisten yhden palkan-saajan perheiden vertailussa suomalaisen työntekijän verokiila on

OECD-maista toiseksi korkein¹¹. Suomi myös verottaa perintöjä ja lahjoja toisin kuin monet perintöverosta luopuneet EU-maat, mukaan lukien Suomen naapurimaat (ks. *Kiusallinen perintövero*, s. 5). Myös omaisuuden luovutusvoitot ovat Suomessa laajasti veronalaisia.

Suomi osallistuu tulevaisuudessa globaaliin kilpailuun vihreän siirtymän investoinneista, jotka voivat tuoda Suomeen merkittävästi lisää työpaikkoja. Muun muassa verotuksen johdonmukaisuutta pidetään edellytyksenä päästövähennysinvestointien kannattavuudelle¹².

Toiveet verotuksen keventämisestä pysyvät laajoina.

Viitteet

- 1 Haavisto (2023).
- 2 Laskelmissa ei ole otettu huomioon kaikkia mahdollisia vaikutuksia kuten esimerkiksi kansainvälisten yritysten voittojen siirtämistä maasta toiseen. Ks. Valkonen ym. (2014).
- 3 Haavisto (2023).
- 4 Vastaukset korreloivat siten, että samaa mieltä Kuvion 1 väittämän kanssa ovat eri mieltä Kuvion 2 väittämän kanssa.
- 5 Kujanpää (2023).
- 6 Valtiovarainministeriö (2017).
- 7 Haavisto (2020).
- 8 Kuvion 3 vastausjakaumat on käännetty. Asteikkokeskiarvot kuvaavat keskimääräistä suhtautumista kysymykseen asteikolla 1–5.
- 9 Kujanpää (2023).
- 10 Haavisto (2023).
- 11 OECD (2022).
- 12 Työ- ja elinkeinoministeriö (2023).

Lähteet

Haavisto, I. (2020). Suomalaiset arvostavat yrittäjyyttä – Enemmistö näkee vaurastumisenkin myönteisesti, EVA Artikkelit, <https://www.eva.fi/blog/2020/06/01/suomalaiset-arvostavat-yrittajyytta-enemmis-to-nakee-vaurastumisenkin-myonteisesti/>

Haavisto, I. (2023). Rautaisannos realismia – Suomalaisen hallitusohjelmataavoitteita leimaa talousrealismi, EVA Analyysi No 120.

HE 92/2004 vp.

Kujanpää, E. (2023). Kevennetään työn verotusta kaikilta – tulot eivät ole Suomessa ongelma, EVA Blogi, <https://www.eva.fi/blog/2023/02/22/kevennetaan-tyon-verotusta-kaikilta-tulot-eivat-ole-suomessa-ongelma/>

OECD (2022). Taxing wages 2022.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2023). Energiaintensiivisen teollisuuden vihreän siirtymän investointitarpeet ja niiden toteutumisedellytykset. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:3.

Valkonen, T., Kauppi, E. ja Suni, P. (2014). Simulointeja yhteisöveron alennuksen dynaamisista vaikutuksista Suomessa, Etlä Raportti No 41.

Valtiovarainministeriö (2017). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti, Valtiovarainministeriön julkaisu 12/2017.

Valtiovarainministeriö (2023). Verokartoitus 2023, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:15.

Näin kysely tehtiin

Tulokset perustuvat 2 043 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Tiedot kerättiin 31.1.–13.2.2023. Vastajat edustavat koko maan 18–79-vuotiasta väestöä. Aineisto on kerätty Taloustutkimuksen internetpaneelilla ja painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen analyysin ja tulosgraafikan on tehnyt Pentti Kiljunen (Yhdyskuntatutkimus Oy). Tulokset ja niiden tarkemmat väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät EVAn kotisivuilta. EVAn Arvo- ja asennetutkimuksia on tehty vuodesta 1984.

Kirjoittaja

Emmiina Kujanpää on EVAn johtava veroasiantuntija.

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Arviot esittelevät ajankohtaisia ideoita ja keskustelunaiheita. Arvioiden kirjoittajat vastaavat esitetyistä mielipiteistä, jotka eivät välttämättä edusta EVAn kantaa.

Arviot löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-074X (PDF)